

ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

- SECȚIILE UNITE -
DECIZIA Nr. XIII
din 20 martie 2006

Publicat în Monitorul Oficial, Partea I nr. 677 din 07/08/2006

Dosar nr. 33/2005

Sub președinția domnului prof. univ. dr. Nicolae Popa, președintele Înaltei Curți de Casație și Justiție
Înalta Curte de Casație și Justiție, constituită în Secții Unite în conformitate cu dispozițiile art. 25 lit. a) din Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară, republicată, s-a întrunit la data de 20 februarie 2006 pentru a examina recursul în interesul legii, declarat de procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, referitor la aplicarea dispozițiilor art. 79 alin. 2 din Legea nr. 58/1998 privind activitatea bancară, republicată, în cazul contractelor de credit bancar încheiate înainte de data intrării în vigoare a acestei legi.

Secțiile Unite au fost constituite cu respectarea prevederilor art. 34 din Legea nr. 304/2004, fiind prezenți 81 de judecători din totalul de 106 aflați în funcție.

Procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție a fost reprezentat de procurorul Antoaneta Florea.

Reprezentanta procurorului general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție a susținut recursul în interesul legii, punând concluzii pentru admiterea acestuia în sensul de a se stabili că, în realizarea creanțelor ce decurg din contractele de credit, sunt aplicabile normele legale în vigoare în momentul executării lor silit, independent de legea sub imperiul căreia s-a născut raportul de drept pe care se fundamentează.

În vederea deliberării, a fost amânată pronunțarea deciziei pentru astăzi, 20 martie 2006, când

SECȚIILE UNITE,

deliberând asupra recursului în interesul legii, constată următoarele:

În aplicarea dispozițiilor art. 79 alin. 2 din Legea nr. 58/1998 privind activitatea bancară, republicată, instanțele judecătorești nu au un punct de vedere unitar cu privire la caracterul contractelor de credit bancar încheiate anterior intrării în vigoare a acestei legi.

Astfel, unele instanțe, invocând principiul *tempus regit actum*, s-au pronunțat în sensul că au caracter de titlu executoriu numai contractele de credit bancar încheiate după intrarea în vigoare a Legii nr. 58/1998.

În motivarea punctului de vedere menționat s-a relevat că atât timp cât în momentul încheierii contractului de credit bancar nu exista o reglementare legală care să-i atribuie caracter de titlu executoriu, prevederile art. 79 alin. 2 din Legea nr. 58/1998 nu pot fi extinse asupra unor asemenea contracte încheiate anterior intrării în vigoare a acestei legi.

S-a mai învederat că o altă soluție ar contraveni atât principiului neretroactivității legii civile, consacrat în art. 15 alin. (2) din Constituție și în art. 1 din Codul civil, cât și principiului libertății de voință a părților contractante.

Alte instanțe, dimpotrivă, considerând că dispozițiile art. 79 alin. 2 din Legea nr. 58/1998 sunt norme de procedură de imediată aplicare, au decis că pentru realizarea creanțelor care decurg din contractele de credit sunt aplicabile normele legale în vigoare în momentul executării silit a acestor contracte, independent de legea sub imperiul căreia s-a născut raportul de drept pe care ele se fundamentează.

Aceste din urmă instanțe au interpretat și aplicat corect dispozițiile legii.

Într-adevăr, potrivit art. 56 alin. 2 din Legea nr. 58/1998 privind activitatea bancară, devenit art. 79 alin. 2 în urma republicării acestei legi în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 78 din 24 ianuarie 2005, "Contractele de credit bancar, precum și garanțiile reale și personale, constituite în scopul garantării creditului bancar, constituie titluri executorii".

Textul de lege menționat constituie astfel norma prin care s-a reglementat executarea silită, în cazul titlurilor la care se referă, în scopul asigurării realizării tuturor drepturilor de creanță ce decurg din acte juridice încheiate cu respectarea cerințelor de validitate, independent de data acestora.

Instituindu-se astfel un sistem execuțional unitar, simplificat, de natură a asigura recuperarea cu celeritate a creanțelor bancare, fără a se mai recurge la procedura complicată, specifică răspunderii contractuale, s-a răspuns unui vădit interes public, de garantare a creditului, care să înlăture riscul pentru

depunători și acționari de a ajunge în situația de a fi lipsiți de economiile sau investițiile pe care le-au făcut.

În această privință este de reținut că activitatea bancară, deși se realizează de persoane juridice de drept privat, prezintă un incontestabil interes public.

Or, realizarea acestui interes public impune garantarea creditului acordat de către bănci printr-o dispoziție a legii, în sensul ca actul juridic prin care împrumutul a fost convenit să aibă și caracter de titlu executoriu, spre a fi folosit, ca atare, în cadrul unei proceduri suplă, simplificate, pentru recuperarea sumelor împrumutate de la debitorii de rea-credință care ar refuza să le restituie la termenele scadente. În același spirit, anterior reglementării menționate, prin art. 52 din Legea nr. 34/1991 s-a prevăzut că "Actele de împrumut încheiate de Banca Națională a României constituie titluri executorii în caz de neplată pentru întreg soldul creanței de plătit", precum și că "Organele de stat financiare sau judecătorești sunt obligate să execute creanța Băncii Naționale a României numai pe baza unei notificări din partea acesteia", iar în conformitate cu prevederile art. 5 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 43/1997, aveau caracter executoriu și contractele de credit încheiate de Banca Agricolă până la data de 31 decembrie 1996.

Este de reținut totodată că prin art. 372 din Codul de procedură civilă, care constituie dreptul comun, se prevede că "Executarea silită se va efectua numai în temeiul unei hotărâri judecătorești ori al unui alt înscris care, potrivit legii, constituie titlu executoriu".

Rezultă deci că prevederile legale care recunosc valoarea de titlu executoriu unor înscrisuri, fie că sunt cuprinse în Codul de procedură civilă, fie în legi speciale, au caracter de norme procedurale referitoare la executarea silită.

Acest caracter trebuie avut în vedere chiar dacă în momentul nașterii raportului juridic de drept material nu exista o dispoziție legală care să-i confere calitate de titlu executoriu înscrisului constatator al convenției dintre părți. Mai întâi, pentru motivul că, în materie contractuală, sunt supuse reglementării date prin legea în vigoare în momentul încheierii contractului numai condițiile necesare valabilității nașterii raportului juridic, precum și conținutul său juridic, înțeles ca sumă de drepturi și obligații corelative pe care părțile și le-au asumat sau care le erau impuse de legea în vigoare în momentul respectiv. Or, textul art. 79 alin. 2 din Legea nr. 58/1998 nu distinge în raport de momentul în care a luat naștere raportul juridic de drept bancar și nici nu aduce vreo atingere drepturilor private determinate prin contractele de credit bancar valabil și definitiv încheiate sub imperiul legii vechi.

Apoi, pe planul dreptului intertemporal, ori de câte ori o lege ulterioară modifică efectele viitoare ale unor specii de contracte sau le exclude, pentru satisfacerea unui interes de ordine publică, trebuie să se considere că dispoziția modificatoare sau prohibitivă a legii ulterioare se aplică și la efectele nerealizate ale contractului încheiat anterior, pentru motivul că ordinea publică, astfel cum legiuitorul o stabilește, trebuie să aibă, prin esența ei, un caracter de unitate și de uniformă obligativitate pentru toți, neputând prevala legea privată a contractului asupra dispozițiilor legale de interes public. O asemenea concluzie este în totală concordanță cu spiritul reglementărilor cu caracter internațional, adoptate prin Convenția de la Roma din 1980, privind legea aplicabilă obligațiilor contractuale.

Ca urmare, în sensul acestei concluzii, rezultă că dispozițiile art. 79 alin. 2 din Legea nr. 58/1998, atribuind contractelor de împrumut bancar, fără nicio distincție, valoarea de titlu executoriu, au în vedere, prin prisma unor interese de ordine publică și a regulilor prescrise executării silite în natură a obligațiilor, nu numai contractele care se vor încheia după intrarea în vigoare a textului menționat, dar și pe cele încheiate sub imperiul legii vechi. Mai exact, acțiunea în timp a textului menționat cuprinde și efectele viitoare ale unor raporturi juridice trecute (facta futura), ceea ce impune concluzia, în baza art. 1 din Codul civil, că textul, privit ca lege nouă, este de imediată aplicare.

De altfel, acțiunea legii noi în sensul arătat este dictată și de situarea textului în materia normelor executării silite care, ca norme de procedură, nici nu retroactivează și nici nu supraviețuiesc, ci sunt de imediată aplicare. Mai mult, procedura de executare silită fiind de ordine publică, rezultă existența unei situații juridice obiective legale, cu privire la care orice lege nouă are un efect imediat.

În consecință, în temeiul dispozițiilor art. 25 lit. a) din Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară, republicată, și ale art. 329 alin. 3 din Codul de procedură civilă, urmează a se admite recursul în interesul legii și a se stabili că au caracter de titlu executoriu, în sensul prevederilor art. 79 alin. 2 din Legea nr. 58/1998 privind activitatea bancară, republicată, și contractele de credit bancar încheiate anterior intrării în vigoare a acestei legi.

PENTRU ACESTE MOTIVE

În numele legii

D E C I D:

Admit recursul în interesul legii declarat de procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție.

În aplicarea dispozițiilor art. 79 alin. 2 din Legea nr. 58/1998 privind activitatea bancară, republicată, stabilesc:

Contractele de credit bancar încheiate anterior intrării în vigoare a prevederilor legii menționate au caracter de titlu executoriu.

Obligatorie, potrivit art. 329 alin. 3 din Codul de procedură civilă.

Pronunțată în ședință publică, astăzi, 20 martie 2006.

PREȘEDINTELE ÎNALTEI CURȚI DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE,
prof. univ. dr. NICOLAE POPA

Prim-magistrat asistent,
Victoria Maftei